

A single lit candle is positioned on the left side of the frame. The candle is yellow and has a bright, elongated flame that tapers to a point at the top. The flame is a mix of yellow and orange, with a small blue base near the wick. The background is a solid, deep black, which makes the candle and its flame stand out prominently. The lighting is soft, with a slight glow around the flame.

Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

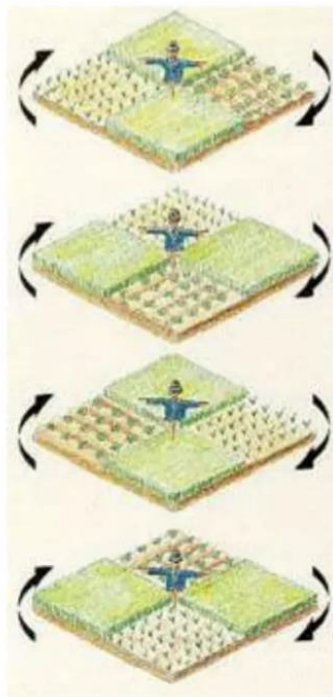
Η ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΝ 17^ο ΚΑΙ 18^ο ΑΙΩΝΑ

Κατά τον 17^ο και 18^ο αιώνα σημειώθηκαν στην Ευρώπη σημαντικές μεταβολές, όπως:

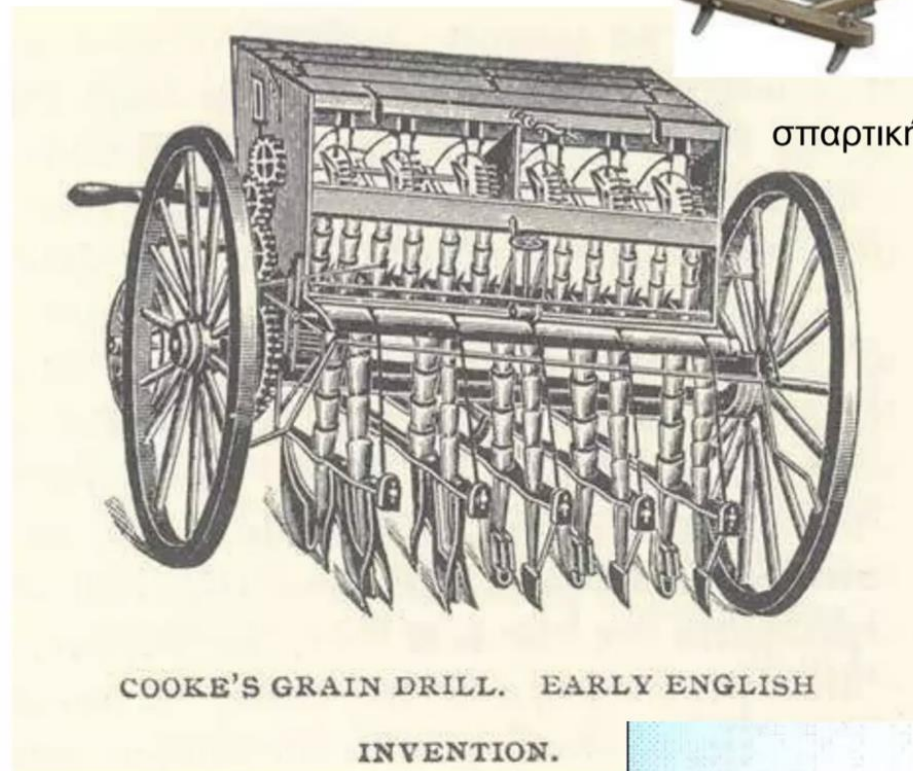
- 1 μεγάλη αύξηση του πληθυσμού
- 2 αλλαγές στην **αγροτική οικονομία** με:
 - την δημιουργία μεγάλων αγροκτημάτων
 - νέες μεθόδους καλλιέργειας
 - την χρήση μηχανημάτων στην γεωργία

Αυτές οι μεταβολές ονομάστηκαν από τους ιστορικούς **αγροτική επανάσταση**.

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ & ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

Εναλλασσόμενες καλλιέργειες
που επιτρέπουν στο έδαφος
να παράγει περισσότερο.
(Άγγλος Τσαρλς Τάουνσχεντ)

σπαρτική μηχανή

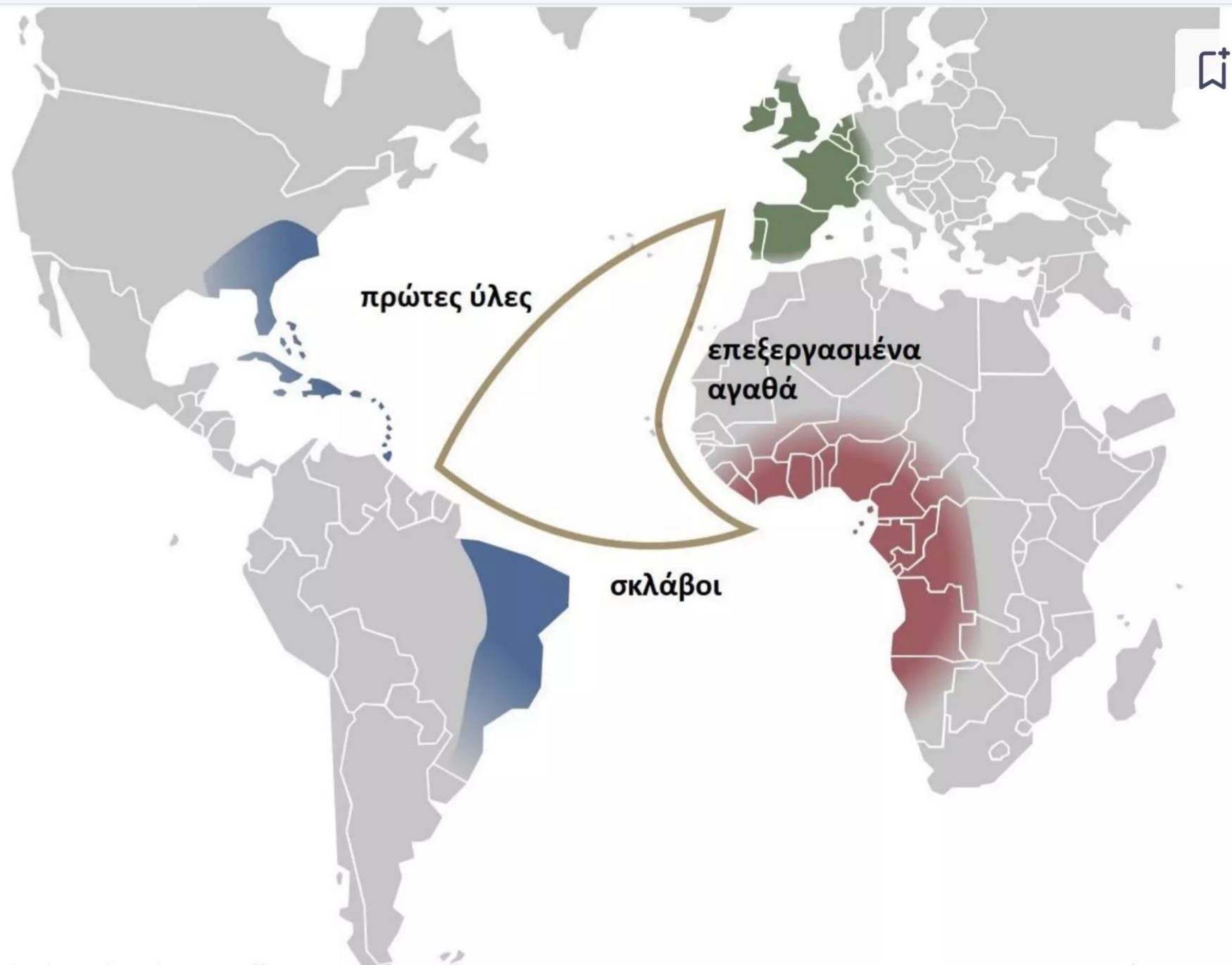
σιδερένιο άροτρο

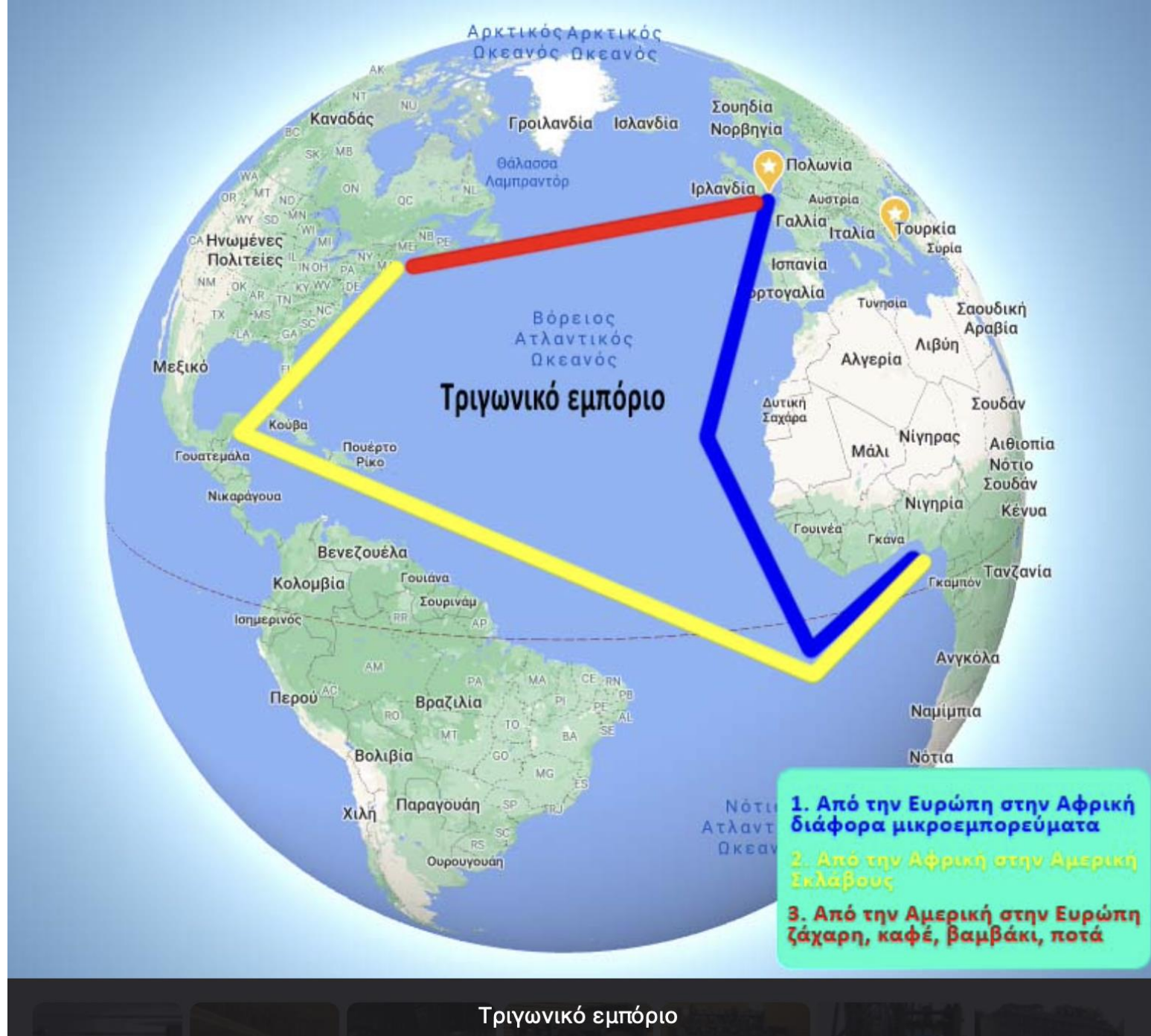
Η ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΝ 17^ο ΚΑΙ 18^ο ΑΙΩΝΑ

Επίσης αναπτύχθηκε το λεγόμενο «τριγωνικό» εμπόριο μεταξύ

- Ευρώπης
- Αφρικής και
- Αμερικής

αλλά και μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών, ώστε να συγκεντρώσουν κεφάλαια οι Ευρωπαίοι επιχειρηματίες.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

Η αύξηση του πληθυσμού έφερε αύξηση στη ζήτηση των προϊόντων με αποτέλεσμα να υπάρξουν σταδιακά αλλαγές

- στη διαδικασία παραγωγής προϊόντων
- στη χρήση μηχανών στην παραγωγή

Έτσι παρατηρείται στην Ευρώπη η ύπαρξη δύο νέων κοινωνικών ομάδων: οι **πλούσιοι ευγενείς και αστοί επιχειρηματίες** και χιλιάδες **πρώην αγρότες**.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΟΙ + ΕΡΓΑΤΙΚΟ
ΔΥΝΑΜΙΚΟ = ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Οι δύο αυτές ομάδες σε συνδυασμό με την χρήση μηχανών στην παραγωγή θα δημιουργήσουν ένα νέο φαινόμενο: την **βιομηχανική επανάσταση**.

Οι χιλιάδες **ακτήμονες** συνέρρεαν στις πόλεις προς αναζήτηση εργασίας και εισοδήματος και οι **επιχειρηματίες** δημιουργούσαν τις πρώτες βιοτεχνίες και βιομηχανίες. Η αρχή έγινε στη **Μεγάλη Βρετανία** γύρω στα 1750-1780.

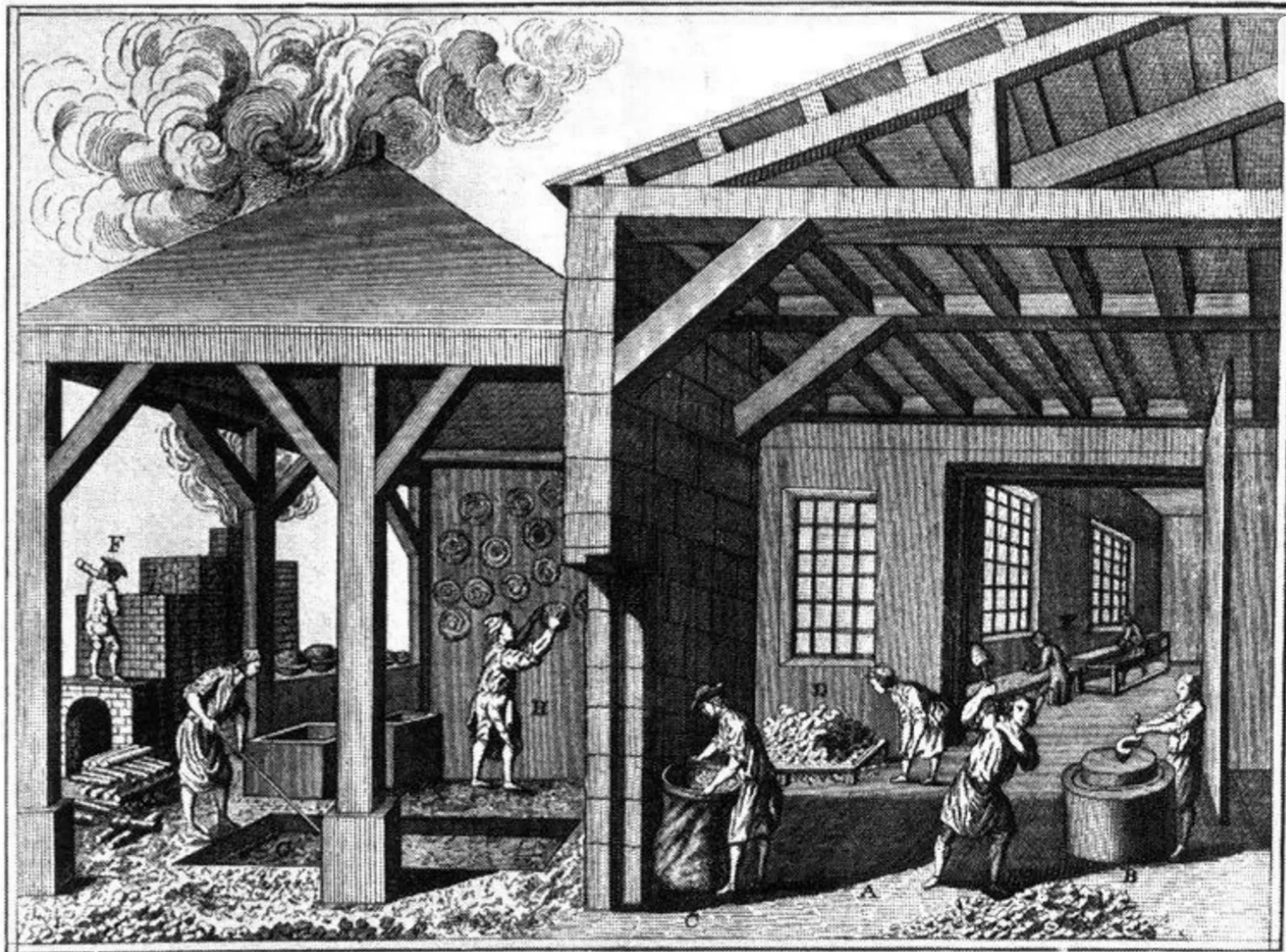

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΡΑΠΟΥΛΟΧΑΡΤΩΝ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ

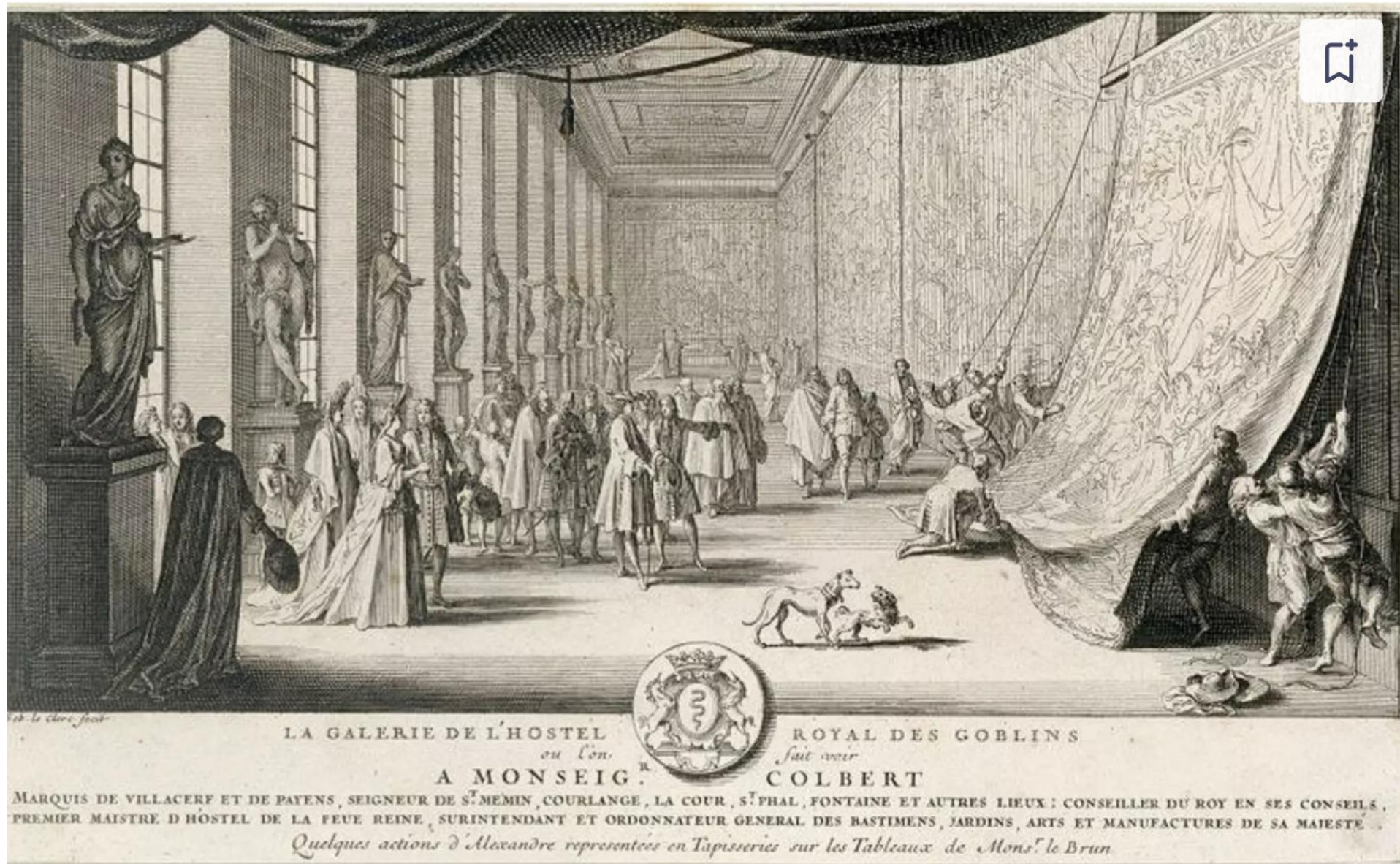
Πίνακας του 1680, Musée Carnavalet, Παρίσι

Πηγή εικόνας: <https://www.akg-images.de/archive/-2UMDHUEHBRF.html>

Βιοτεχνία πορσελάνης στη Σαξονία στις αρχές του 18^{ου} αιώνα

Πηγή εικόνας: <https://de.wikipedia.org/wiki/Manufaktur>

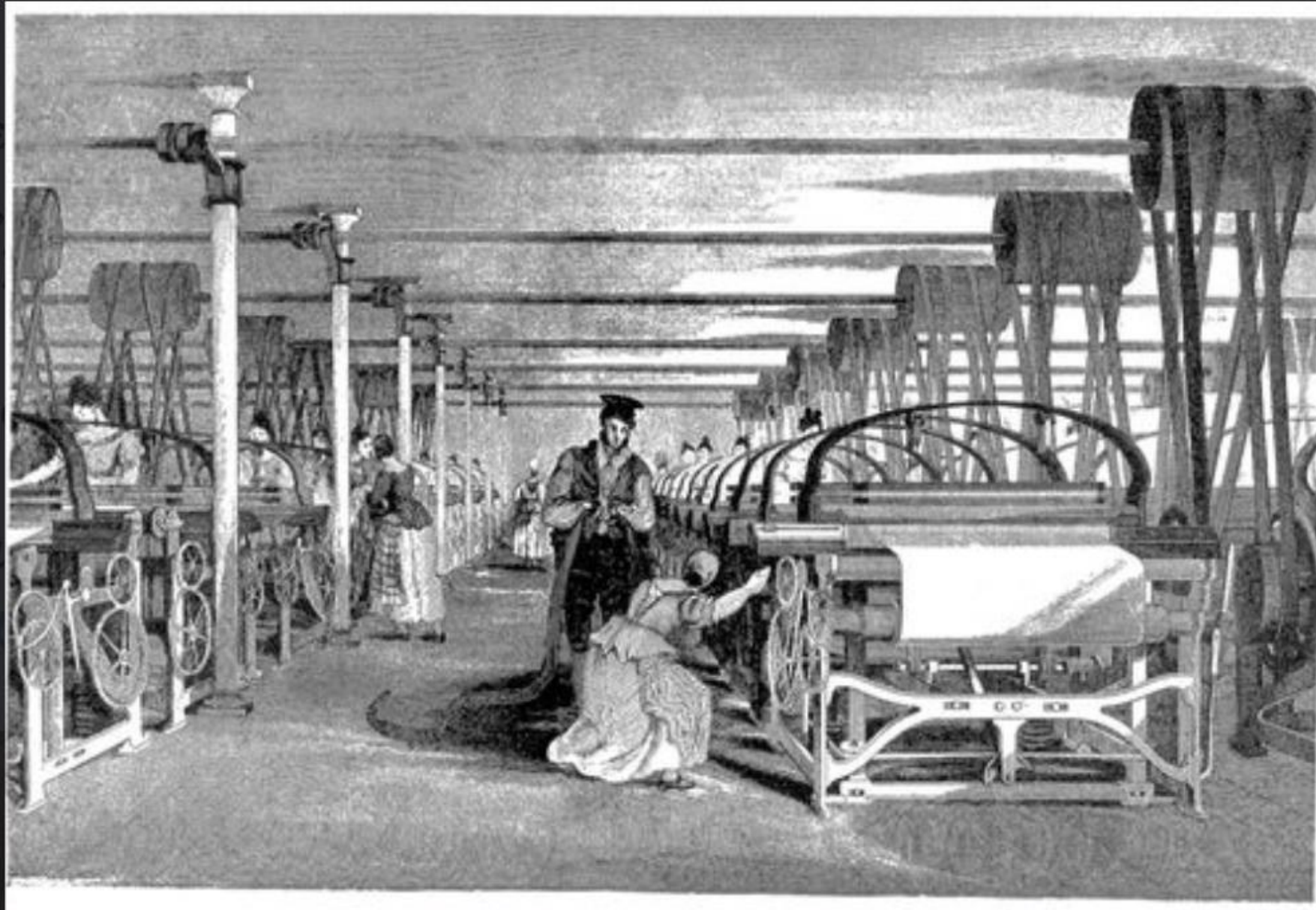
Χαλκογραφία του Sébastien Leclerc του 1665, που δείχνει τον Edouard Colbert να επισκέπτεται εκθετήριο ταπήτων στο ξενοδοχείο Hôtel des Gobelins – Μητροπολιτικό Μουσείο Ν

About the :

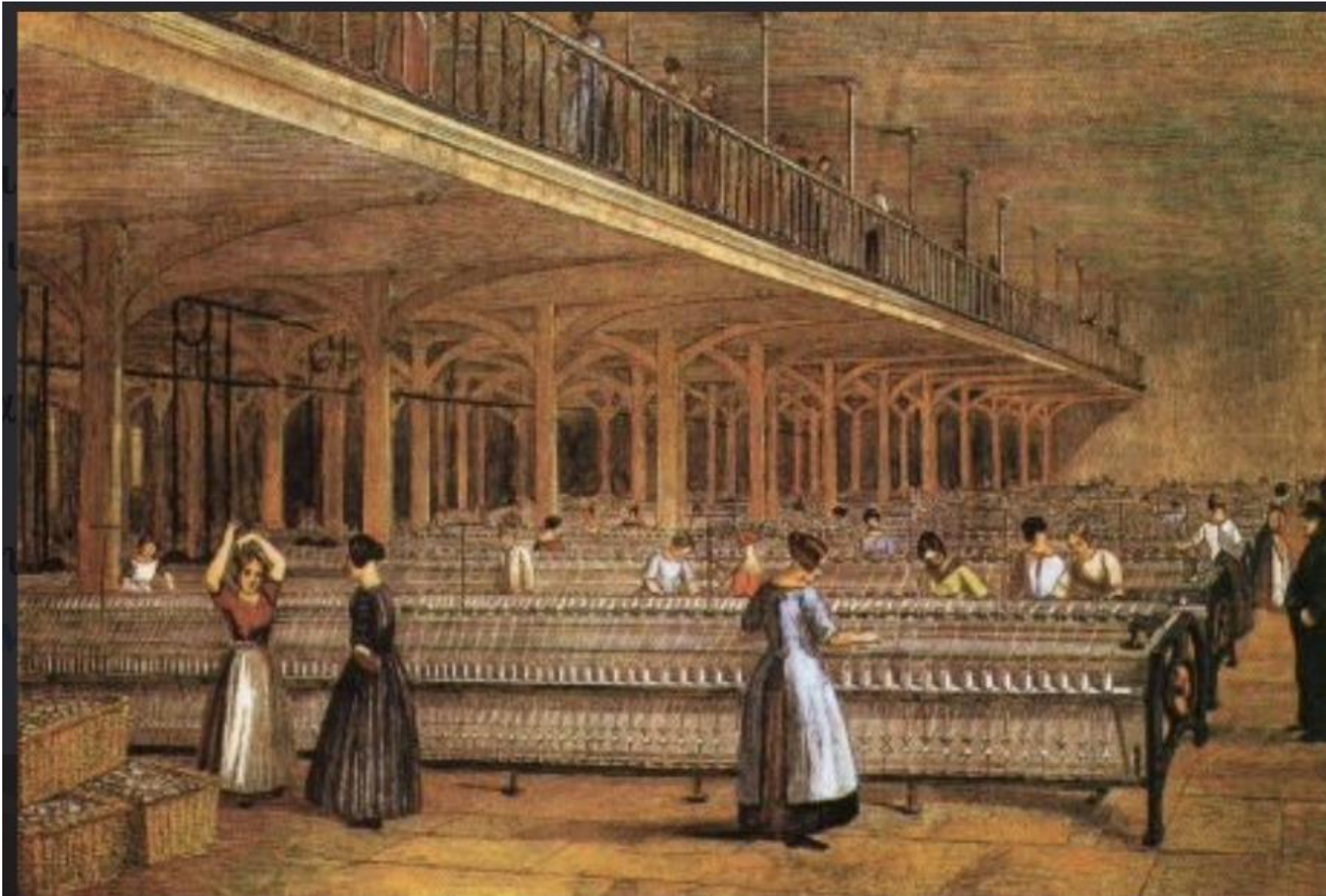

Υφαντήριο περί τα 1721

Πηγή εικόνας: <https://www.timetoast.com/timelines/the-industrial-revolution-ff9a53a4-215d-4857-b452-1123fc022fa1>

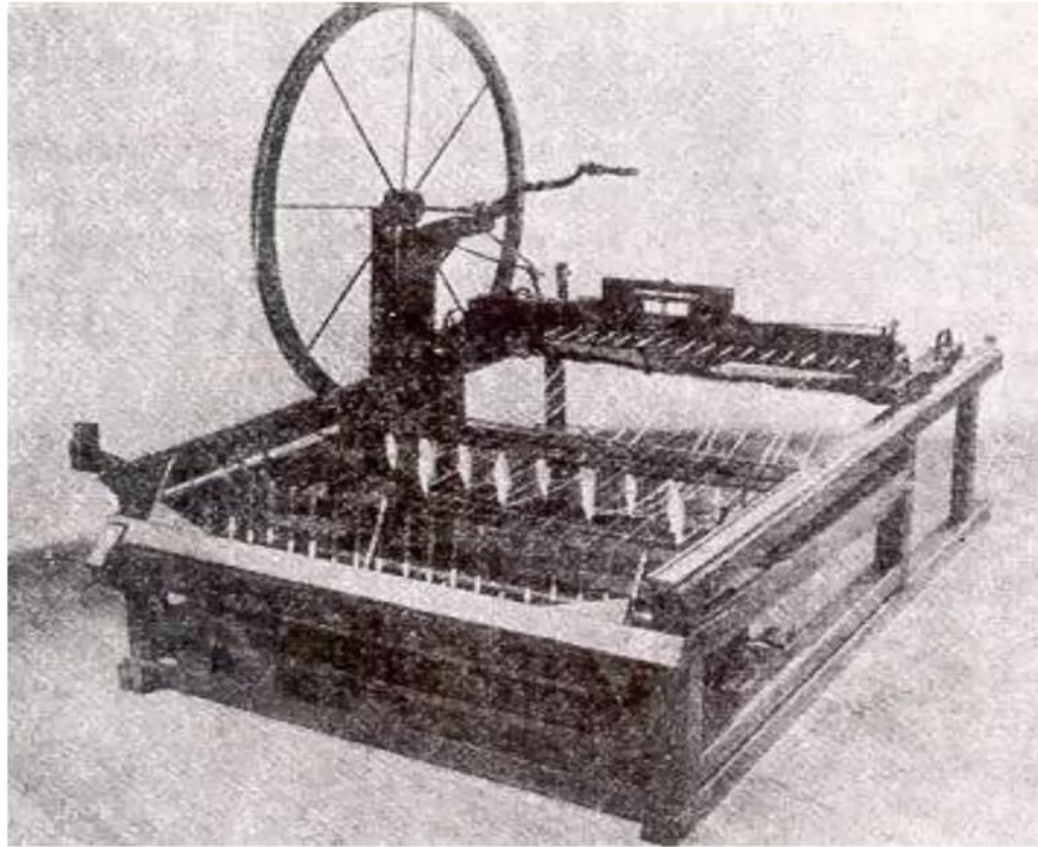

Εργοστάσιο υφαντουργίας στην Αγγλία το 1835

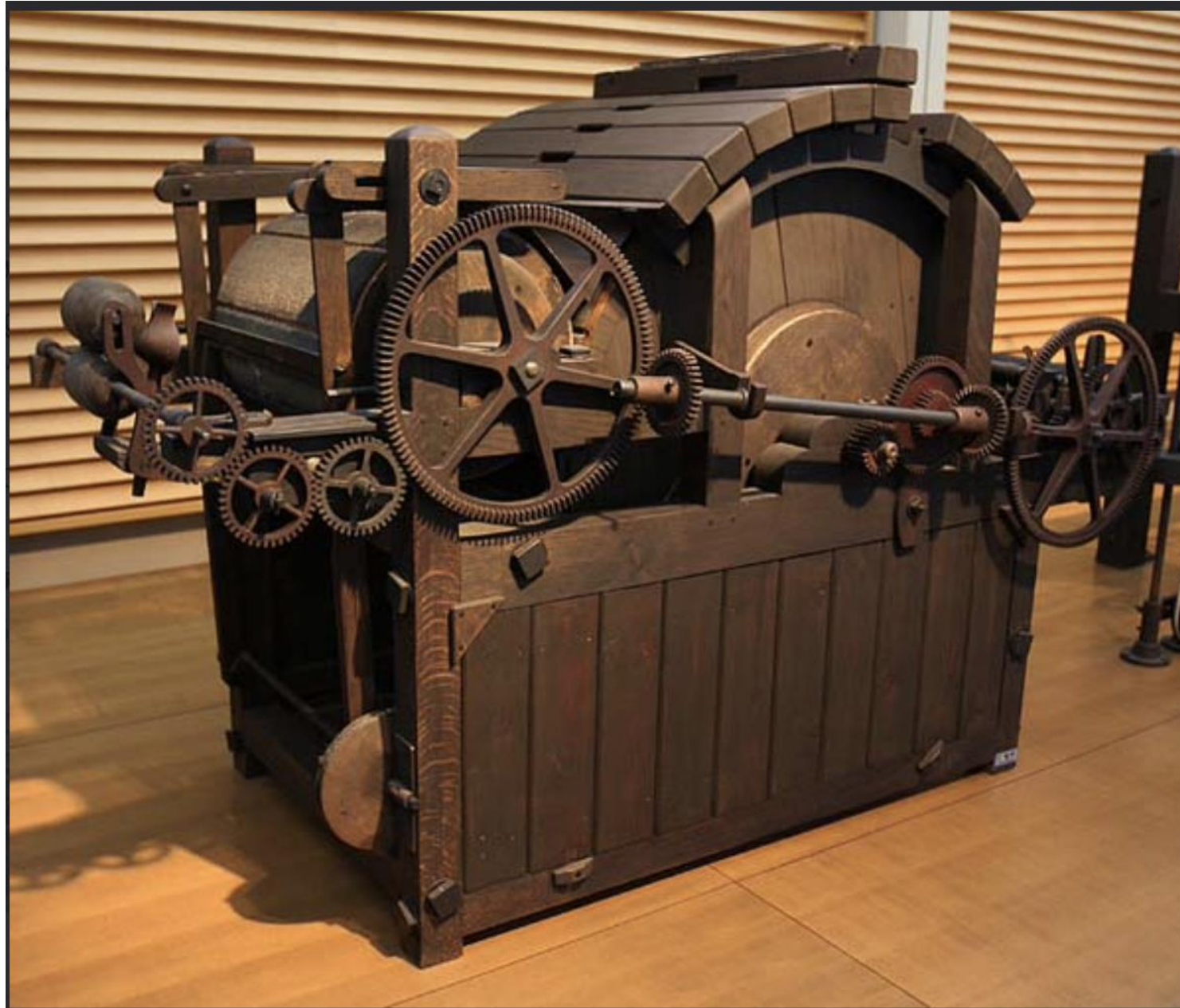
Υφαντουργία κατά τη διάρκεια της βιομηχανικής επανάστασης

Η Κλώστρια Τζένη

λανάρισμα =

• η κατεργασία
του μαλλιού και
του βαμβακιού με
τη λανάρα, ώστε να
μπορεί να παραχθεί
από αυτό νήμα. (Η
λανάρα έμοιαζε με
τρίαινα)

1. Οι κοινωνικές επιπτώσεις της εκβιομηχάνισης
Μηχανή λαναρίσματος του Arkwright

1. Οι κοινοτικές επιπτώσεις της αμερικανικής υφαντικής μηχανής του Arkwright

ρευσή κεφαλαίων στα χέρια

ης ζήτησης (εξαιτίας της αύ
με κυριότερη τη χρήση νέων

επιχειρηματίες που διέθεταν
χιλιάδες πρώην αγρότες, οι ο
είχαν καταφύγει στις πόλεις
ισχυρές μηχανές
αυτοί παράγοντες οδήγησαν
ιση.

ς αυτές, που άρχισαν να συ
που ονομάστηκε **βιομηχαν**

ικασία παραγωγής μεταπ

ν αγροτική οικονομία, είχα

γέννηση της βιομηχανίας,

αποτέλεσαν την πρώτη φά

ένε Το εργοστάσιο του Arkwright με τους καταρράκτες που χρησιμοποιούνταν ως πηγή ενέργειας για τις υδραυλικές μηχανές.

άτη Ένα παιδί μπορεί να παρόμοι τόσο όσο μπορούσαν παλαιότερα δέντρα ενώ ληες μαινή φορά και πα

1. Οι κοινωνικές επιπτώσεις της εκβιομηχάνισης

Οι εξελιγμένες μηχανές του Άρκραϊτ [Άγγλος βιομήχανος] απαιτούν λίγα χέρια, και μάλιστα μόνο παιδιά, με την επίβλεψη ενός επιστάτη. Ένα παιδί μπορεί να παράγει τόσο όσο μπορούσαν παλαιότερα δέκα ενήλικες, καμιά φορά και περισσότερο. Οι εξελιγμένες κλωστικές μηχανές, [...] απαιτούν μόνο έναν εργαζόμενο για να τις δουλέψει. Έτσι, σε διάστημα δέκα ετών, ο Ρίτσαρντ Άρκραϊτ, ένας πάμπτωχος άνθρωπος που είχε δεν είχε παρά πέντε λίρες όλες κι όλες, έχει αποκτήσει περιουσία που ξεπερνά τις είκοσι χιλιάδες λίρες. Την ίδια στιγμή, εκατοντάδες γυναίκες είναι υποχρεωμένες, όταν, βεβαίως, βρίσκουν δουλειά, να εργάζονται από το πρωί μέχρι το βράδυ, παράγοντας τεράστιες ποσότητες βαμβακερού υφάσματος για τέσσερις πέντε πένες [πένα: υποδιαίρεση της αγγλικής λίρας] την ημέρα, το πολύ.

Ralph Mather, Μια αντικειμενική παρουσίαση της ζωής των φτωχών κλωστών βαμβακιού στο Lancashire (1780).

Σημείωση: Όπου δεν αναφέρεται μεταφραστής, η μετάφραση έχει γίνει από τους συγγραφείς.

Ο κύριος
Arkwright!!

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

Στην Ευρώπη παρατηρούνται κοινωνικές μεταβολές. Η **αστική τάξη**, δηλαδή οι

- έμποροι
- βιομήχανοι
- τραπεζίτες

προσπαθεί να ισχυροποιήσει τη θέση της, ενώ οι **ευγενείς** προσπαθούν να διατηρήσουν τα προνόμιά τους.

Στη **Μεγάλη Βρετανία** αντιθέτως οι **ευγενείς** ασχολούνται με τις νέες εμπορικές και οικονομικές δραστηριότητες.

ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ:
ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ
ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗ
ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ-
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

Οι **αγρότες**, που ήταν η πλειονότητα του πληθυσμού, και τα ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα των πόλεων, όπως οι **εργάτες** και οι τεχνίτες, ζούσαν σε άσχημες συνθήκες.

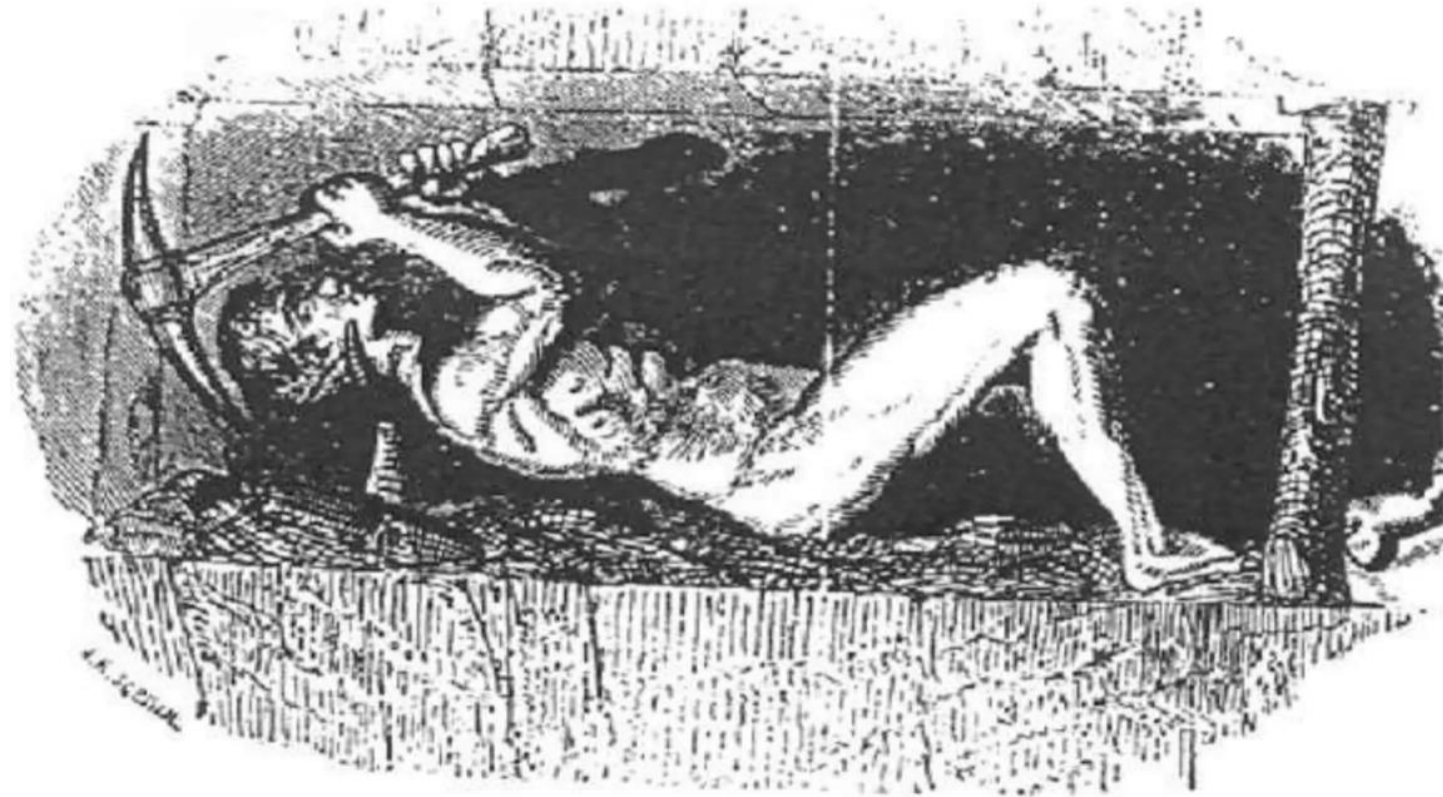
Στις αρχές του 19ου αιώνα, στη Βρετανία εργάζονταν περισσότερα από μισό εκατομμύρια παιδιά (ανάμεσά τους 350.000 ηλικίας μόλις 7 με 10 ετών) δηλαδή συνιστούσαν το 15% του συνολικού εργατικού δυναμικού

Source: CORBIS

Η ανάπτυξη της βρετανικής εξόρυξης κάρβουνου αναπτύχθηκε πάνω σε απάνθρωπες συνθήκες εργασίας. Εικόνα γυμνού χειρώνακτα ανθρακωρύχου, περ. 1842

Figure 6. Naked miner working without boots.

Η παιδική εργασία υπήρξε σύμφυτη με τη βιομηχανική επανάσταση, ιδιαίτερα στην υφαντουργία. Εδώ, εργαζόμενα παιδιά σε υφαντουργία της Καρολίνα το 1908.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΝ 17^Ο ΚΑΙ 18^Ο ΑΙΩΝΑ

Η εξουσία όμως ήταν συγκεντρωμένη στο πρόσωπο του βασιλιά σε όλη την Ευρώπη με εξαίρεση την **Μεγάλη Βρετανία**, όπου μετά την ένδοξη επανάσταση του 1688 ο **βασιλιάς** είχε αναγνωρίσει κάποια πολιτικά προνόμια στους **οικονομικά ισχυρούς**.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΙΔ΄
(1638 – 1715)
Βασιλιάς της Γαλλίας

Είπε το περίφημο
«L'État, c'est moi»
δηλαδή το κράτος είμαι εγώ

Πίνακας του Hyacinthe Rigaud, 1701,
Μουσείο Λούβρου, Παρίσι

Πηγή εικόνων: https://de.wikipedia.org/wiki/Ludwig_XIV.

ΠΡΟΟΔΟΣ

Η **πρόοδος** των φυσικών επιστημών που άρχισε τον 17^ο αιώνα απελευθέρωνε τους ανθρώπους από τις προλήψεις του Μεσαίωνα.

Κάποιοι διανοούμενοι επιχειρούσαν, με βάση τη **λογική**, να ανακαλύψουν **φυσικούς νόμους** που πίστευαν ότι διέπουν τη λειτουργία του κόσμου.

Πρωτοπόροι υπήρξαν ο **Φράνσις Μπέικον**, ο **Ρενέ Ντεκάρτ**, ο **Τζον Λοκ** και ο **Ισαάκ Νιούτον**.

ΦΡΑΝΣΙΣ ΜΠΕΪΚΟΝ

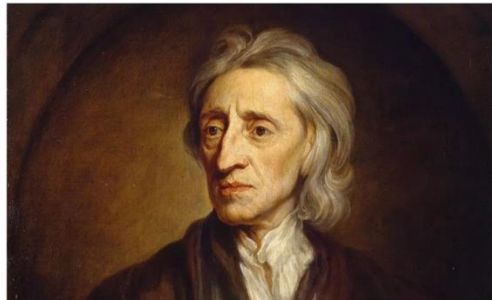

Ο Φράνσις Μπέικον υποστήριξε ότι κάθε επιστημονική θέση πρέπει να επαληθεύεται με πείραμα για να γίνεται αποδεκτή

ΤΖΟΝ ΛΟΚ

Ο Τζον Λοκ διατύπωσε τη θέση ότι οι άνθρωποι έχουν απαραβίαστα φυσικά δικαιώματα: ζωής, ελευθερίας, περιουσίας.

Πηγή εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/John_Locke

ΡΕΝΕ ΝΤΕΚΑΡΤ

Ο Ρενέ Ντεκάρτ τόνισε ότι η συστηματική αμφιβολία είναι ο μόνος δρόμος προς την αληθινή γνώση.

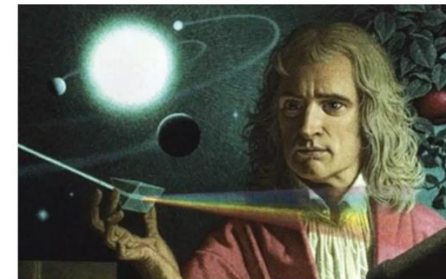

Πηγή εικόνας: https://el.wikipedia.org/wiki/Ρενέ_Ντεκάρτ

ΙΣΑΑΚ ΝΙΟΥΤΟΝ

Ο Ισαάκ Νιούτον διατύπωσε τον νόμο της παγκόσμιας έλξης και υποστήριξε ότι το σύμπαν λειτουργεί με βάση φυσικούς νόμους.

Πηγή εικόνας: <https://www.scienceandtechnology.gr/epistimones/isaac-newton/>

Πίνακας του 1816 με τον
Αμερικανό
Βενιαμίν Φραγκλίνο
(1706-1790) καθώς
κάνει το πείραμα με το
κλειδί και τον
κεραυνό. Ο Φραγκλίνος
μελέτησε
τον ηλεκτρισμό και
ανακάλυψε το
αλεξικέραυνο.

Το πείραμα του Franklin

Στο πείραμα αυτό ο Φραγκλίνος έδεσε ένα κλειδί στο μεταξένιο νήμα ενός χαρταετού, τον οποίο πέταξε στη διάρκεια μιας καταιγίδας.

Σύντομα διαπίστωσε ότι το μεταλλικό κλειδί είχε φορτιστεί ηλεκτρικά, μια και όταν πλησίασε σε αυτό το χέρι του, δημιουργήθηκαν σπινθήρες και ένωσε ένα σοκ.

Ο ηλεκτρισμός πέρασε από τα σύννεφα στο κλειδί μέσω του νήματος. Έτσι ο Φραγκλίνος απέδειξε ότι ο κεραυνός είναι μια ηλεκτρική εκκένωση μεταξύ του σύννεφου και του εδάφους.

ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ – 18^{ΟΣ} ΑΙΩΝΑΣ

Ο ΑΙΩΝΑΣ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

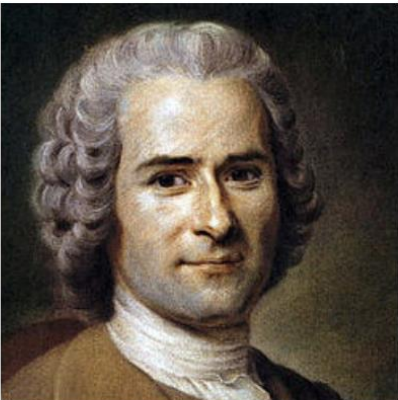
Διαφωτισμός ονομάζεται ένα κίνημα αρχών που δέχονταν πολλοί διανοούμενοι και το διέκρινε:

- η απόρριψη κάθε αυθεντίας
- η κριτική κάθε υφιστάμενης γνώσης
- η αποδοχή της λογικής ως του μόνου ασφαλούς τρόπου ερμηνείας του κόσμου
- η πεποίθηση ότι ο άνθρωπος μπορεί να προοδεύει διαρκώς

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

- πρωτοεμφανίστηκε στην Αγγλία του τέλους του 17ου αιώνα
 - κορυφώθηκε στη Γαλλία του 18ου αιώνα και
 - εξαπλώθηκε στην Ευρώπη και έξω απ' αυτήν
- Οι εκπρόσωποί του ονομάστηκαν φιλόσοφοι ή διαφωτιστές. Κύριοι εκπρόσωποί του ήταν:
ο Ρουσό, ο Βολτέρος, ο Ντιντερό, ο Μοντεσκιέ και Ντ' Αλαμπέρ.

Ζαν-Ζακ Ρουσό

1712-1778

Βολτέρος

1694-1778

Ντενί Ντιντερό

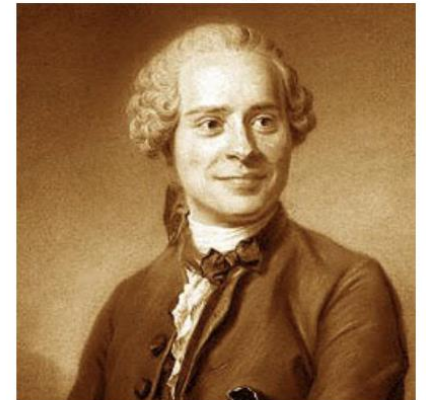
1713-1784

Μοντεσκιέ

1689-1755

Ντ' Αλαμπέρ

1717-1783

ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο Διαφωτισμός ήταν ένα **πολιτικό κίνημα** μέσα από το οποίο η **αστική τάξη** προσπάθησε να διαμορφώσει τα αναγκαία επιχειρήματα για να μπορεί **να συμμετέχει στην λήψη αποφάσεων**.

Μία θεμελιώδης **πολιτική** έννοια του Διαφωτισμού ήταν τα «φυσικά δικαιώματα». Όλοι οι άνθρωποι έχουν, επειδή ακριβώς είναι άνθρωποι, ορισμένα δικαιώματα, τα οποία δεν μπορεί να καταργήσει καμία εξουσία.

ΦΥΣΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Τα «φυσικά δικαιώματα» ήταν το δικαίωμα:

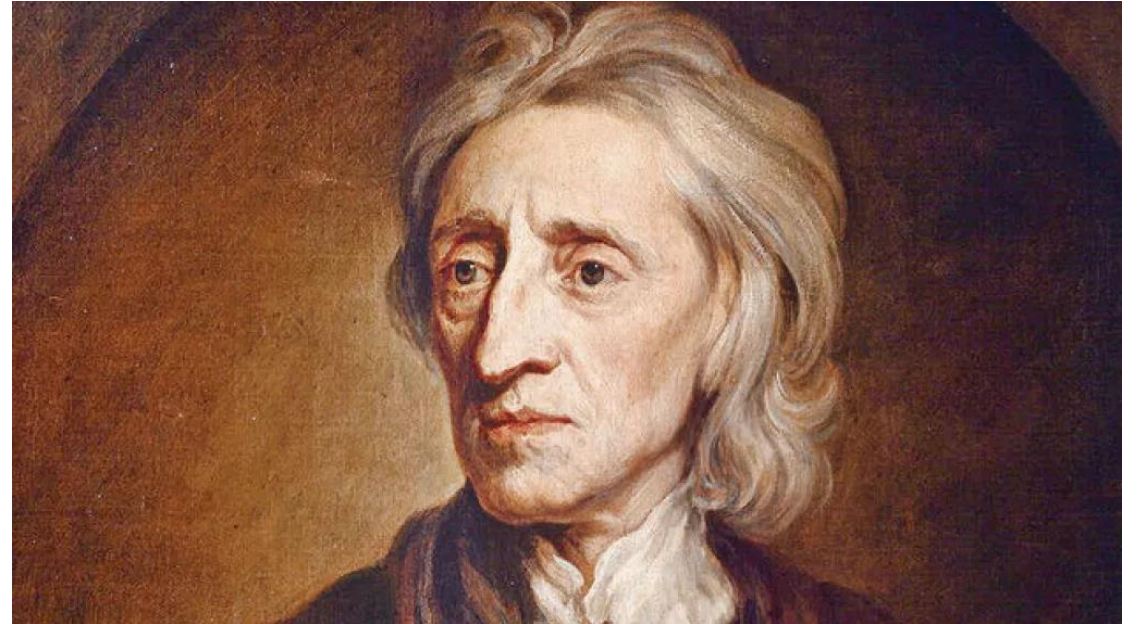
- 1 της ζωής
- 2 της ισότητας απέναντι στον νόμο
- 3 της ελευθερίας σκέψης
- 4 της ελευθερίας έκφρασης
- 5 της ιδιοκτησίας

Το δικαίωμα της ιδιοκτησίας έδειχνε καθαρά τις προθέσεις της ανερχόμενης **αστικής τάξης**.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

Το κοινωνικό συμβόλαιο ήταν μία θεωρία που διατύπωσε ο **Τζον Λοκ**. Σύμφωνα με αυτήν, οι πολίτες δέχθηκαν να παραχωρήσουν κάποιες από τις ελευθερίες τους, για να μπορέσουν όλοι να συμβιώσουν, και το κράτος εγγυήθηκε αυτήν την συμφωνία.

Αν το κράτος παραβεί τους όρους αυτούς και γίνει τυραννικό, τότε οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα της **αντίστασης**.

3. Διαφωτισμός και πολιτική

α. Οι απόψεις του Τζον Λοκ

Αν ένας ηγεμόνας χρησιμοποιεί την εξουσία του εναντίον του λαού του [...], τότε ο λαός έχει το δικαίωμα να τον αντιμετωπίσει με βία. Ο σωστός τρόπος για να αντιμετωπιστεί η παράνομη βία της εξουσίας είναι η βία.

Δύο δοκίμια περί διακυβερνήσεως (1689).

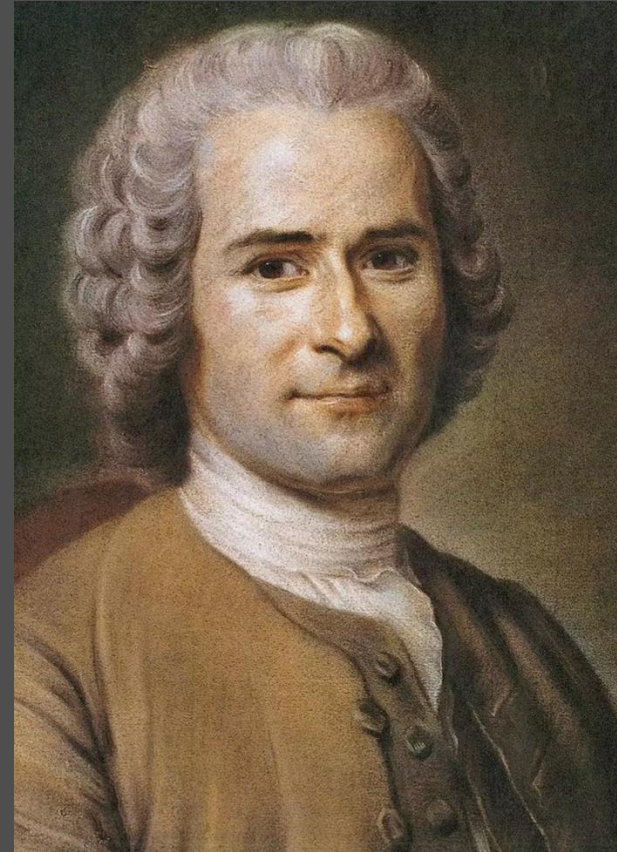
Οι θέσεις του Λοκ περί **πολιτικής βίας**
αποτελέσαν ένα από τα κύρια όπλα της
της **αμερικανικής επανάστασης**
(1776-1783) και της **γαλλικής**
επανάστασης (1789).

ΖΑΝ-ΖΑΚ ΡΟΥΣΟ

Ο Ρουσό υποστήριξε ότι η πολιτική εξουσία πρέπει να βρίσκεται στα χέρια του λαού κι όχι κάποιου ηγεμόνα. Η γενική βούληση, όρος που πρότεινε ο Ρουσό, είναι η σύνθεση των ατομικών βουλήσεων μέσα από την οποία εκφράζεται το δημόσιο συμφέρον.

Η γενική βούληση εκφράζεται με τη συμμετοχή του λαού στη λήψη των αποφάσεων.

Jean-Jacques Rousseau
(1712 – 1778)

Πίνακας του
Maurice Quentin de La Tour, 1753
Musée Antoine - Lécuyer
Saint-Quentin, Γαλλία

Πηγή εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/Jean-Jacques_Rousseau

β. Οι απόψεις του Ζαν Ζακ Ρουσό

Οι φορείς της εκτελεστικής εξουσίας δεν είναι αφέντες του λαού, μα υπάλληλοί του. Ο λαός πρέπει να μπορεί να τους διορίζει και να τους απολύει όποτε θέλει. Δεν υπάρχει θέμα να συμβληθούν με τον λαό· πρέπει να τον υπακούουν.

Το κοινωνικό συμβόλαιο (1762), μτφρ. Δ. Κωστελένος, Αναγνωστίδης, σ. 164.

ΜΟΝΤΕΣΚΙΕ

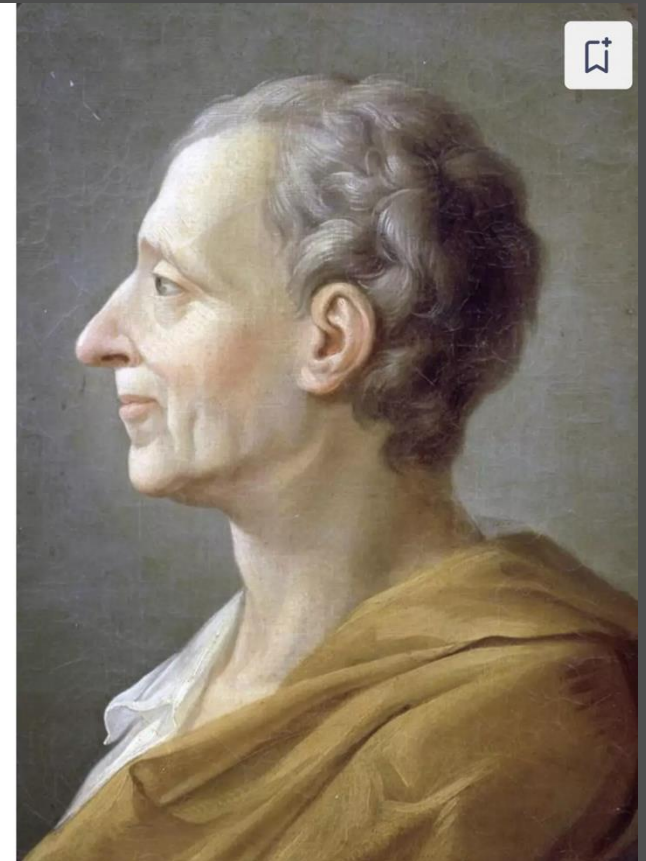
Ο Μοντεσκιέ πρότεινε τη διάκριση των εξουσιών σε:

- 1 εκτελεστική εξουσία (κυβέρνηση)
- 2 νομοθετική (βουλή) και
- 3 δικαστική (δικαστές).

Έτσι δεν θα ήταν εύκολο για την εκτελεστική εξουσία να συγκεντρώσει τόση δύναμη ώστε να κάνει κατάχρησή της.

Charles de Secondât,
Baron de Montesquieu
(1689 – 1755)

Πηγή εικόνας:
https://de.wikipedia.org/wiki/Charles_de_Secondat,_Baron_de_Montesquieu

4. Ο Μοντεσκιέ και η διάκριση των εξουσιών

Υπάρχουν σε κάθε κράτος τρία είδη εξουσίας: η νομοθετική, η εκτελεστική που εξαρτάται από το δίκαιο των εθνών (εκτελεστική εξουσία), και η εκτελεστική που εξαρτάται από το αστικό δίκαιο (δικαστική εξουσία). [...] Δεν υπάρχει ελευθερία όταν συμπίπτουν στο ίδιο πρόσωπο ή στο ίδιο διοικητικό σώμα, η νομοθετική με την εκτελεστική δύναμη [...]. Δεν υπάρχει, επίσης, ελευθερία αν η δικαστική δύναμη δεν είναι χωρισμένη από τη νομοθετική και την εκτελεστική. [...] Όλα θα ήταν χαμένα αν ο ίδιος άνθρωπος ή το ίδιο σώμα [...], ασκούσε τις τρεις αυτές εξουσίες.

Το πνεύμα των νόμων (1748).

Πηγή: Γ.Δ. Ζιούτος, Μοντεσκιέ, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1993, σ. 333-334.

ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο Διαφωτισμός επηρέασε την **πολιτική σκέψη** του 18^{ου} αιώνα και συνέβαλε στην διαμόρφωση των σύγχρονων δημοκρατιών, κυρίως με την εφαρμογή της **διάκρισης των εξουσιών**.

Πολλοί μονάρχες της εποχής επηρεάστηκαν από τις ιδέες του Διαφωτισμού και προχώρησαν σε αλλαγές στον τρόπο που κυβερνούσαν.

ΦΩΤΙΣΜΕΝΗ ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ

«Φωτισμένη δεσποτεία» ονομάστηκε αυτή η παραλλαγή της απόλυτης μοναρχίας, όπου οι μονάρχες

- περιόρισαν τα προνόμια των ανώτερων τάξεων
- έλαβαν μέτρα κοινωνικής πρόνοιας
- ενίσχυσαν τα Γράμματα και τις Τέχνες

Αικατερίνη η Μεγάλη
Αυτοκράτειρα της Ρωσίας
(1729 – 1796)

Πίνακας του Richard Brompton, (1782)
Μουσείο Ερμιτάζ,
Αγία Πετρούπολη, Ρωσία

Πηγή εικόνας:
<https://www.britannica.com/place/Russian-Empire/Catherine-the-Great>

Ιωσήφ Β΄
Αυτοκράτορας της Αυστρίας
(1741 – 1790)

Πίνακας του Anton von Maron, (1775),
Ακαδημία των Καλών Τεχνών,
Βιέννη, Αυστρία

Πηγή εικόνας:
https://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_II,_Holy_Roman_Emperor

ΦΩΤΙΣΜΕΝΗ ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ

Κύριοι εκπρόσωποι της λεγόμενης «**φωτισμένης δεσποτείας**» ήταν:

- ο Φρειδερίκος Β΄ της Πρωσίας
- η Μαρία Θηρεσία της Αυστρίας
- ο γιος της Μαρίας Θηρεσίας Ιωσήφ Β΄
- η Αικατερίνη Β΄ της Ρωσίας

Φρειδερίκος Β΄
Βασιλιάς της Πρωσίας
(1712 – 1786)

Πίνακας του Anton Graff, (1781),
Παλάτι Sanssouci,
Βερολίνο, Γερμανία

Πηγή εικόνας: https://de.wikipedia.org/wiki/Anton_Graff

Μαρία Θηρεσία
Αυτοκράτειρα της Αυστρίας
(1717 – 1780)

Πίνακας του Martin van Meytens
1759, Ακαδημία των Καλών Τεχνών,
Βιέννη, Αυστρία

Πηγή εικόνας: https://en.wikipedia.org/wiki/Maria_Theresa

ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Οι περισσότεροι διαφωτιστές υιοθετούσαν τον ντεϊσμό. Κάποιοι άλλοι ήταν άθεοι.

Όλοι, όμως, ασκούσαν αυστηρή κριτική στην **καθολική εκκλησία**, κατηγορώντας τη για φανατισμό.

Οι διαφωτιστές πίστευαν ότι μόνο η καθιέρωση της **ανεξιθρησκίας** θα απάλλασσε τους ανθρώπους από τη μισαλλοδοξία.

ντεϊσμός

•φιλοσοφικό, θρησκευτικό κίνημα του 17ου και 18ου αιώνα που πρέσβευε ότι η πίστη στον θεό προκύπτει από τη λογική και την παρατήρηση. Επίσης, ότι δεν υπάρχει θεϊκή παρέμβαση στη φύση και τη ζωή.

Ο ντεϊσμός θεωρήθηκε ως ένα είδος αθεΐας

ΝΤΕΪΣΜΟΣ

Ο Ντεϊϊσμός είναι θρησκευτική και φιλοσοφική θεωρία που γνώρισε μεγάλη διάδοση μεταξύ των μορφωμένων την εποχή του Διαφωτισμού. Κατά τον ντεϊϊσμό, ο θεός

- είναι ο δημιουργός του κόσμου, αλλά
- δεν ρυθμίζει την τύχη του και
- δεν παρεμβαίνει στις ανθρώπινες υποθέσεις

(Ορισμός από το σχολικό βιβλίο της Γ' Γυμνασίου, σελ. 187)

ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ

Ο Βολταίρος ήταν Γάλλος συγγραφέας, ιστορικός και φιλόσοφος, διάσημος για το πνεύμα του. Υπέρμαχος

- της ανεξιθρησκίας
- της ελευθερίας του λόγου και
- του διαχωρισμού εκκλησίας και κράτους

Θεωρείται κεντρική μορφή και ενσάρκωση του Διαφωτισμού του 18ου αιώνα.

Voltaire
(François-Marie Arouet)
(1694 – 1778)

Πίνακας του
Nicolas de Largillière, 1724
Musée Versailles,
Paris, Γαλλία

«Διαφωνώ με ό,τι λες, αλλά
θα υπερασπιστώ μέχρι
θανάτου το δικαίωμά σου
να το λες»

Πηγή εικόνας: <https://en.wikipedia.org/wiki/Voltaire>

5. Ο Βολτέρος για την ανεξιθρησκία

Απευθύνομαι σε σένα, Θεέ, που δημιούργησες όλα τα όντα.
[...] Κάνε αυτοί που ανάβουν κεριά με το φως της ημέρας
για να σε λατρεύουν να ανέχονται αυτούς που αρκούνται
στο φως του ήλιου σου· κάνε, αυτοί που φορούν άσπρο
ράσο για να σου δείξουν την αγάπη τους να μη μισούν
αυτούς που σε αγαπούν το ίδιο, φορώντας μαύρο ράσο.

Πραγματεία περί ανεξιθρησκίας (1763).

Ποιες ήταν οι απόψεις των Διαφωτιστών για την εκπαίδευση;

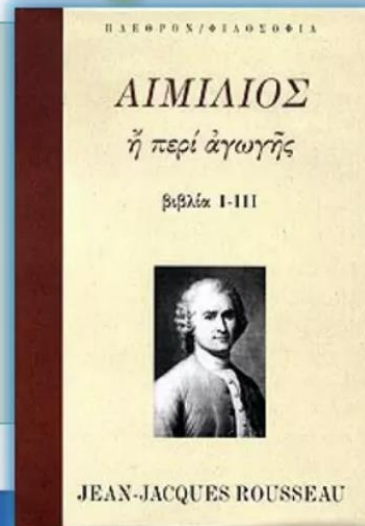
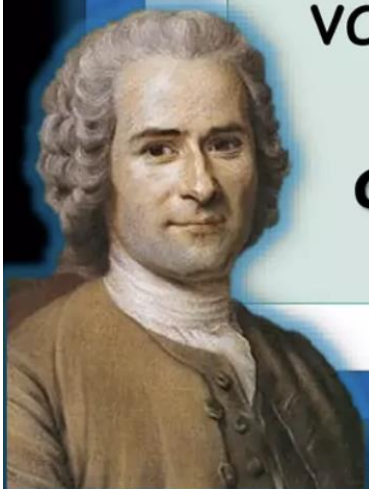
- Η εκπαίδευση είναι ένα μέσο εξασφάλισης της συνεχούς προόδου του ανθρώπου.
- Ο Ρουσώ στο έργο του «Αιμίλιος» υποστήριξε την κατάργηση της αυθεντίας του δασκάλου και την ανάγκη για προσωπική αναζήτηση της γνώσης από τον διδασκόμενο.

Διαφωτισμός και εκπαίδευση

μέσο για τη διασφάλιση της προόδου

Ζαν Ζακ Ρουσό: *Αιμίλιος ή Περί αγωγής*

η εκπαίδευση πρέπει
να βασίζεται στην
προσωπική
αναζήτηση του
μαθητή

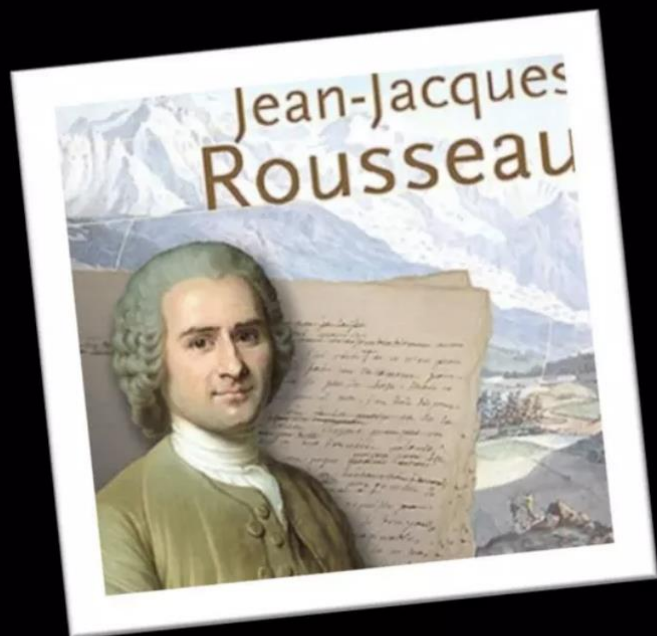
ο δάσκαλος:

- δεν πρέπει να λειτουργεί ως αυθεντία
- πρέπει να θέτει ερωτήματα και να καθοδηγεί το μαθητή στην ανακάλυψη των απαντήσεων

Τσατσούρης Χρήστος, Φιλόλογος Γυμνασίου Μαγούλας

Το κίνημα του Διαφωτισμού

Διαφωτισμός και εκπαίδευση

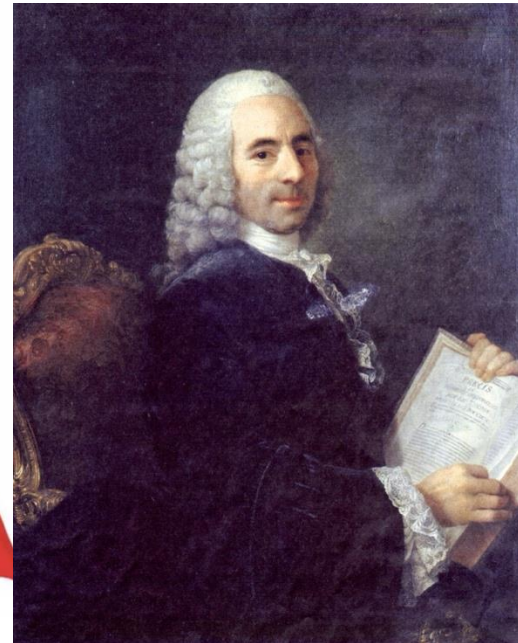
Αν βοηθήσετε το μαθητή σας να μάθει να παρατηρεί τα φυσικά φαινόμενα, θα του αναπτύξετε γρήγορα την περιέργεια. Αλλά για να τροφοδοτήσετε την περιέργειά του δεν πρέπει να βιάζεστε να την ικανοποιήσετε. Τοποθετήστε τον μπροστά στα προβλήματα κι αφήστε τον μόνο του να τα λύσει. Η γνώση του δεν πρέπει να προέρχεται από τη δική σας διδασκαλία αλλά από τη δική του κατανόηση. Δεν πρέπει να μαθαίνει τη γνώση, αλλά να την ανακαλύπτει.

Από το Αιμίλιος ή Περί Αγωγής του Ρουσό

ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ορισμένοι διαφωτιστές στην **Γαλλία** ήταν της άποψης ότι η **οικονομία** έπρεπε να λειτουργεί «φυσικά» χωρίς τις κρατικές παρεμβάσεις του **μερκαντισμού**.

Η αντίληψη αυτή ονομάστηκε φυσιοκρατία και οι υποστηρικτές της φυσιοκράτες και κύριος εκπρόσωπος ήταν ο οικονομολόγος **Κενέ**.

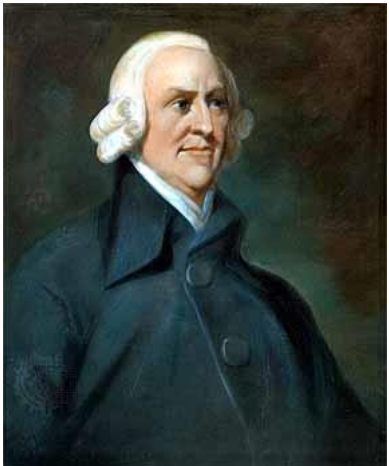
ΜΕΡΚΑΝΤΙΛΙΣΜΟΣ

Στην ουσία του, ο μερκαντιλισμός ταυτίζεται με τη συσσώρευση πολυτίμων μετάλλων (bullionism), την ιδέα ότι το μόνο πραγματικό μέτρο του πλούτου και της επιτυχίας μιας χώρας ήταν η ποσότητα χρυσού που κατείχε. Εάν μια χώρα είχε περισσότερο χρυσό από μια άλλη, ήταν κατ'ανάγκη σε καλύτερη θέση. Η ιδέα αυτή είχε σημαντικές συνέπειες για την οικονομική πολιτική . Ο καλύτερος τρόπος για να εξασφαλιστεί η ευημερία της χώρας ήταν να κάνει λίγες εισαγωγές και πολλές εξαγωγές, δημιουργώντας έτσι μια καθαρή εισροή ξένου συναλλάγματος και μεγιστοποιώντας τα αποθέματα χρυσού που κατείχε.

ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Στην Αγγλία, η κριτική στον **μερκαντισμό** γέννησε τον **οικονομικό φιλελευθερισμό**, που υποστήριζε ότι το κράτος δεν πρέπει να επεμβαίνει παρά ελάχιστα στην οικονομική ζωή. Εισηγητής του υπήρξε ο **Adam Smith** με το έργο του «Έρευνες για τη φύση και τα αίτια του πλούτου των εθνών» (1776).

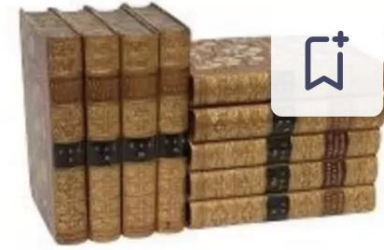

6. Ο Άνταμ Σμιθ και ο οικονομικός φιλελευθερισμός

Αυτά που πρέπει να κάνει το κράτος για να βοηθήσει τη μετάβαση από τη βαρβαρότητα στην ανώτατη βαθμίδα πλούτου δεν είναι πολλά, πέρα από το να διασφαλίζει την ειρήνη, να ζητά χαμηλούς φόρους και να φροντίζει η δικαστική εξουσία να είναι ανεκτική. Όλα τα υπόλοιπα θα προκύψουν με τη φυσική ροή των πραγμάτων.

Έρευνες για τη φύση και τα αίτια του πλούτου των εθνών (1776).

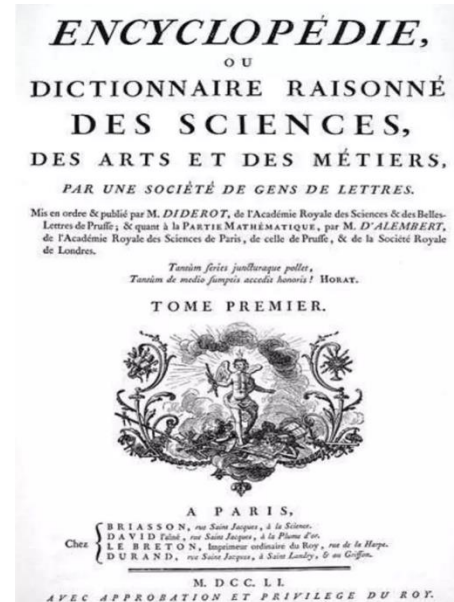
Η ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Η εγκυκλοπαίδεια ήταν ένα έργο, στο οποίο συγκεντρώνονταν οι ιδέες του Διαφωτισμού και οι διαφωτιστές παρουσίαζαν

- τις νέες γνώσεις και
- τις νέες ιδέες και αντιλήψεις για θέματα
- οικονομικά • κοινωνικά • πολιτικά

Πρωτεργάτες της Εγκυκλοπαίδειας ήταν οι Γάλλοι διαφωτιστές Ντιντερό και Ντ' Αλαμπέρ.

Jean le Rond d' Alembert
(1717 – 1783)

Πίνακας του
Maurice Quentin de La Tour,
18^{ος} αιώνας
Μουσείο του Λούβρου,
Paris, Γαλλία

Από τους πρωτεργάτες
της Εγκυκλοπαίδειας

Denis Diderot
(1713 – 1784)

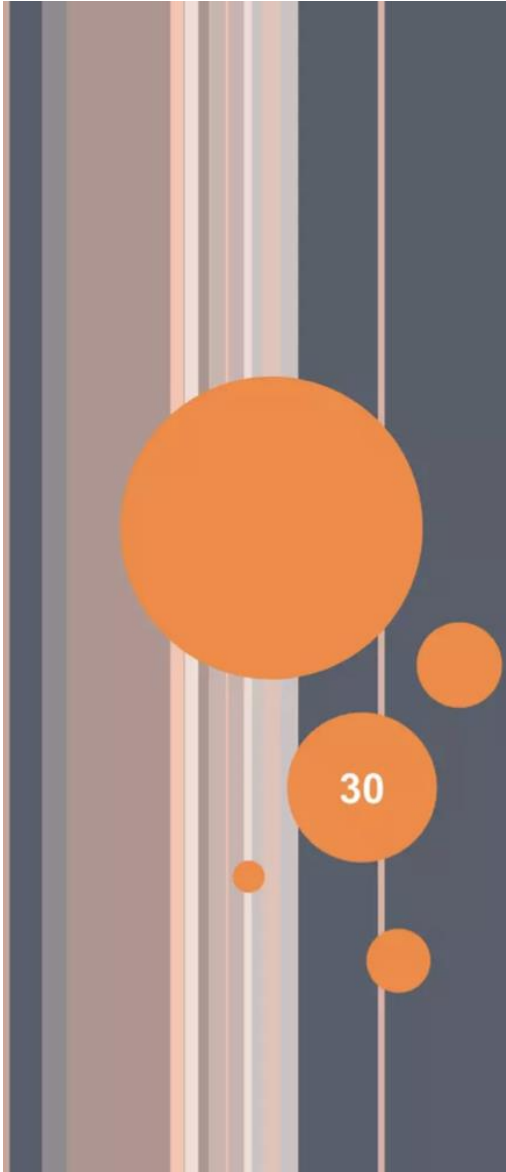
Πίνακας του
Louis-Michel van Loo, 1767
Μουσείο του Λούβρου,
Paris, Γαλλία

Από τους πρωτεργάτες
της Εγκυκλοπαίδειας

Πηγή εικόνας:
https://de.wikipedia.org/wiki/Denis_Diderot

4. Γκ. Λεονιέ, Ο Ντ' Αλαμπέρ (στο τραπέζι) διαβάζει την Εγκυκλοπαίδεια στο σαλόνι της μαντάμ Ζοφρέν: τα παρισινά σαλόνια υπήρξαν εστίες του Διαφωτισμού.

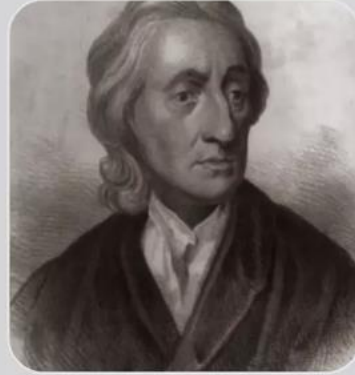
ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

30

ΓΕΝΙΚΑ

- Οι ιδέες του Διαφωτισμού επηρέασαν την πολιτική ζωή του 18^{ου} αιώνα με διάφορους τρόπους.
 - ΚΥΡΙΩΣ με τις επαναστάσεις της Αμερικής και της Γαλλίας
- Πολλοί μονάρχες του 18^{ου} αιώνα ασπάστηκαν τις ιδέες του Διαφωτισμού (φωτισμένη δεσποτεία)
- Πολλές από τις ιδέες αποτελούν θεμέλια των σύγχρονων δημοκρατικών πολιτευμάτων (π.χ. η διάκριση των εξουσιών).

Αποφασιστική ήταν η επίδραση των ιδεών αυτών σε κρίσιμες στιγμές της Παγκόσμιας Ιστορίας:

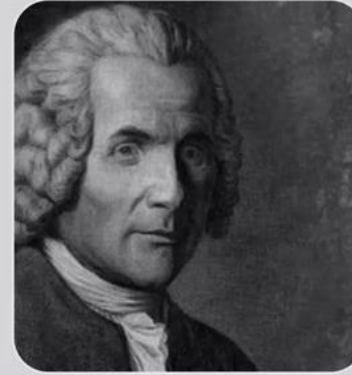
του Λοκ

- στην αμερικανική Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας (1776),

του Μοντεσκιέ

- στα βασικά άρθρα του Αμερικανικού Συντάγματος (1787)

και του Ρουσσό

- στη Γαλλική Επανάσταση (1789).

ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

- Επηρέασαν αρχικά τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα.
- Διαδόθηκαν και σε ευρύτερα τμήματα της κοινωνίας αφού πολλές ιδέες έγιναν δημοφιλείς μέσα από εκλαϊκευμένα (απλά) βιβλία.
- Ξεπέρασαν τα σύνορα της Γαλλίας και διαδόθηκαν σε ολόκληρη την Ευρώπη.